

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Кафедра соціальної психології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

перший рівень

(назва рівня вищої освіти)

галузь знань _____ 05 Соціальні та поведінкові науки
(шифр та назва галузі знань)

спеціальність _____ 6.053 Психологія
(код і назва спеціальності)

кваліфікація _____ бакалавр з психології

Харків 2016

Робоча програма Основи психологічного консультування

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Харківська державна академія культури

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри соціальної психології

Протокол від. “_27_” серпня 2016 року № 1

Завідувач кафедри соціальної психології

_____ (підпис) (Большакова А.М.)
(прізвище та ініціали)

. “__” серпня 2016 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 11,0	Галузь знань <u>05 Соціальні та поведінкові науки</u> (шифр і назва)	Обов'язкова
	<u>6.053 Психологія</u> (шифр і назва)	
Модулів – 1	Спеціальність (професійне спрямування): <u>6.010106 Соціальна педагогіка</u>	Рік підготовки:
Змістових модулів – 3		3-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____		Семестр
(назва)		5-й
Загальна кількість годин – 330		Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 8 самостійної роботи студента – 11,4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	44 год.
		Практичні
		68 год.
		Семнарські
		<u>24</u> год.
		Самостійна робота
		194 год.
Індивідуальні завдання: _ год.		
		Вид контролю: іспит

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить 330/194

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Курс «Психологічне консультування» спрямований для ознайомлення студентів з основами психологічного консультування і формування в них базових консультативних навичок. У курсі розглядаються основні підходи до психологічного консультування, основні вимоги до особистості консультанта, особливості організації консультативного процесу, базові техніки психологічного консультування. Розкриваються особливості консультування в різних сферах психологічної діяльності.

Мета: розкрити особливості консультування як одного з напрямків прикладної психологічної діяльності. Сформувати в студентів уявлення про основні теоретичні конструкти, що існують у консультуванні. Розвинути навички застосування базових технік консультування.

Завдання:

1. Знайомство з основними теоретичними уявленнями про психологічне консультування і оволодіння понятійним і термінологічним апаратом дисципліни;
2. Формування уявлень про клієнта консультації, адекватних науковим психологічним знанням;
3. Знайомство з професійними вимогами, що висуваються консультанту;
4. Вивчення основних методів, прийомів і технік психологічного консультування;
5. Вивчення форм і видів цілеспрямованого психологічного впливу в психологічному консультуванні;
6. Ознайомлення з методом і навичками ведення консультативної бесіди;
7. Розвиток і поглиблення навичок рефлексивного аналізу (в т.ч. консультативної бесіди).

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
<ul style="list-style-type: none"> • володіння культурою мислення, аналізом, синтезом, узагальненням та систематизацією фактів і теоретичних положень; • знати основні категорії, поняття, принципи, методи психологічного консультування; • знати основні методи, прийоми і техніки психологічного консультування; • володіти методами дослідження особистості. 	<ul style="list-style-type: none"> • здатність продемонструвати базовий рівень знання та розуміння основних законів психічної діяльності людини, що визначаються у психологічному консультуванні; • здатність враховувати особливості клієнта консультації, адекватних науковим психологічним знанням; • здатність використовувати основні методи, прийоми і техніки психологічного консультування; • здійснювати аналіз психологічних властивостей і станів, особливостей розвитку різних сфер особистості.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

1. Методологічні і теоретичні засади психологічної практики.
2. Основні принципи консультування.
3. Перспективні цілі і завдання консультування.
4. Динаміку і структуру консультативного процесу: етапи і стадії.
5. Основні ефекти і феномени консультування.
6. Типові помилки консультанта.
7. Особливості консультування: дітей і підлітків.
8. Особливості консультування: групового і сімейного.

9. Основні ідеї, поняття і методи, застосовані в психоаналітичному, поведінковому і гуманістичному консультуванні.

10. Основи професійної етики.

вміти:

1. Проводити і аналізувати консультативну бесіду.
2. Володіти навичками (вербальними і невербальними) підтримки контакту. Використовувати в бесіді базові навички - активного слухання.
3. Володіти технікою отримання і аналізу інформації в консультуванні.
4. Висувати гіпотези про характер проблем клієнта.
5. Аналізувати приклади прояву терапевтичних ефектів в консультуванні.
6. Аналізувати тексти із списку літератури.

Мати навички:

1. Проводити і аналізувати консультативну бесіду.
2. Володіти навичками (вербальними і невербальними) підтримки контакту. Використовувати в бесіді базові навички - активного слухання.
3. Володіти технікою отримання і аналізу інформації в консультуванні.
4. Висувати гіпотези про характер проблем клієнта.
5. Аналізувати приклади прояву терапевтичних ефектів в консультуванні.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. **Методолого-теоретичні аспекти консультування**

Тема 1. Вступ в предмет

Тема 2. Психологічне консультування в культурному контексті психологічної допомоги

Змістовий модуль 2. **Практичні аспекти консультування**

Тема 3. Консультативний процес

Тема 4. Консультант – особистість і професіонал

Змістовий модуль 3. **Окремі питання консультування**

Тема 5. Спеціальні області в практиці консультування

Тема 6. Основні теоретичні напрямки в консультуванні

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		л	п	се м	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1						
Змістовий модуль I Методолого-теоретичні аспекти консультування.						
Тема 1. Вступ в предмет	47	4	10	4		29
Тема 2. Психологічне консультування в культурному контексті психологічної допомоги	55	8	10	4		33
Разом за змістовим модулем 1	102	12	20	8		62
Змістовий модуль II Практичні аспекти консультування.						
Тема 3. Консультативний процес	57	8	12	4		33
Тема 4. Консультант – особистість і професіонал	57	8	12	4		33
Разом за змістовим модулем 2	114	16	24	8		66
Змістовий модуль III Окремі питання консультування.						

Тема 5. Спеціальні області в практиці консультування	57	8	12	4		33
Тема 6. Основні теоретичні напрямки в консультуванні	57	8	12	4		33
Разом за змістовим модулем 3	114	16	24	8		66
Усього годин	330	44	68	24		194

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Психологічне консультування як навчальна дисципліна та як вид психологічної допомоги	2
2	Практика психологічного консультування	2
3	Особистість психолога в психологічному консультуванні	2
4	Типи клієнтів і особливості взаємовідносин психолог - клієнт	2
5	Етичні принципи психологічного консультування	2
6	Структура процесу психологічного консультування	2
7	Техніки і методи консультування	2
8	Консультативний контакт	2
9	Технологія ведення консультативної бесіди	2
10	Специфіка застосування психологічного консультування з проблем широкого соціального контексту	2
11	Особливості консультування: дітей і підлітків	2
12	Деякі спеціальні проблеми психологічного консультування	2
	Разом	24

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Введення у психологічне консультування	4
2	Вимоги, запропоновані до психолога-консультанта і його роботи. Фахове підготування психолога-консультанта	4
3	Організація роботи психологічної консультації Підготування і проведення психологічного консультування	6
4	Етапи і процедури психологічного консультування. Техніка психологічного консультування	6
5	Тестування у практиці психологічного консультування. Тести, що рекомендуються до використання у практиці когнитивного психологічного консультування.	6
6	Ситуації і загальні практичні рекомендації по психологічному консультуванню, пов'язаному з спроможностями и з розвитком особистості клієнта.	6
7	Практичні рекомендації по комунікативному і соціально-перцептивному психологічному консультуванню. Практичні рекомендації з проблем саморегуляції у ділових відношеннях.	6
8	Практичні рекомендації з проблем межособистісного психологічного консультування і з проблем сімейного консультування	6

9	Рекомендації з питань психолого-педагогічного консультування	6
10	Практичні рекомендації з проблем, пов'язаних з особистими життєвими невдачами. Практичні рекомендації з проблем самопочуття і стану здоров'я	6
11	Практичні рекомендації по діловому психологічному консультуванню	6
12	Оцінка результатів психологічного консультування	6
	Разом	68

7. Теми лабораторних занять

Не передбачено

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Об'єднання позицій психолога-практика та психолога-дослідника у психотехнічній парадигмі психології	4
2	Поняття діалогу як методологічної підстави психологічної практики	10
3	Сутність і специфіка консультативної роботи психолога	10
4	Консультування в соціо-культурному контексті психологічної допомоги	10
5	Перспективні цілі і завдання: адаптації, розвитку особи і становлення життєвого путі особистості	10
6	Уявлення про людину в різних терапевтичних підходах.	10
7	Етапи терапевтичного процесу по К.Роджерсу. Терапевтичний потенціал клієнта	10
8	Проведення полустандартизованої бесіди і звіт по результатам проведення бесіди	10
9	Бесіда як основний метод роботи консультанта.	10
10	Процедури, техніка і методи роботи.	10
11	Проблема введення обмежень часу, відповідальності, проявів агресії, прихильності для клієнта	10
12	Типові помилки консультанта	10
13	Чинники, що впливають на вибір професії консультанта	10
14	Професійна етика	10
15	Особливості консультування: групового і сімейного	10
16	Деякі спеціальні проблеми психологічного консультування	10
17	Особливості консультування: дітей і підлітків	10
18	Карта психотерапевтичного світу	10
19	Психоаналітичний напрям консультування	10
20	Гуманістичний і поведінковий напрями консультування	10
	Разом	194

9. Індивідуальні завдання

Не передбачено

10. Методи навчання

Методи навчання, що використовуються у процесі лекційних занять:

- Тема з елементами пояснення;
- Тема-бесіда;
- Тема-дискусія;
- ілюстрація наочних матеріалів;
- пояснення.

Методи навчання, що використовуються під час практичних занять:

- виконання вправ та завдань;
- робота з текстом підручника (конспектування, анотування, реферування, цитування тощо);
- самостійна робота.

11. Методи контролю

Підсумковий контроль. Для контролю засвоєння дисципліни навчальним планом передбачений іспит. Проведення підсумкової атестації і отримання на ній позитивної оцінки включає: а) оцінку проміжної атестації (результати модуля), б) оцінку відвідуваності занять і активність в аудиторії; а також в) оцінку виконання усіх завдань самостійної роботи.

Поточний контроль. Для поточного контролю використовуються результати іспиту

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота						Іспит	Сума
Модуль №1							
ЗМ1	ЗМ2	ЗМ 3	ЗМ 4	ЗМ 5	ЗМ 6	20	100
10	10	15	15	15	15		

ЗМ 1, ЗМ 2 ... ЗМ 6 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (для заліку)
90 – 100	A	зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

№ з/п	Найменування методичних матеріалів	Рік видання	Наявність в бібл. примірн.	Ел. варіант	Код
1	2	3	5	6	7
1. ТЕКСТИ ТА КОНСПЕКТИ ЛЕКЦІЙ					
1	Абрамова Г. Психологическое консультирование: Теория и опыт. - М., 2001.	2001	30	-	
2. СЛОВНИКИ, ДОВІДНИКИ					
1	Большой психологический словарь / Под ред. Б.Г. Мещерякова, В.П. Зинченко.- СПб.: прайм-ЕВРОЗНАК, 2003.- 672 с.	2003	2	-	
2	Дьяченко М.И.. Психологический словарь-справочник / М.И. Дьяченко, Л.А. Кандыбович.- Минск: Харвест, 2001.- 576 с.	2001	1	-	
3	Психологический словарь / Под ред. В. П. Зинченко, Б. Г. Мещерякова.- М.: Педагогика-Пресс, 1999.- 439 с.	1999	1		
4	Ребер Артур. Большой толковый психологический словарь. В 2-х т. / Артур Ребер ; The Penguin.- М.: АСТ, 2001.	2001	1		
5	Словарь практического психолога / Сост. С.Ю. Головин.- Минск: Харвест, 2003.- 800 с.	2003	1		

14. Рекомендована література **Базова**

- Абрамова Г. Психологическое консультирование: Теория и опыт. - М., 2001.
- Айви А. Психологическое консультирование и психотерапия.2000.
- Айламазьян А. Метод беседы в психологии. М., 1999.
- Алешина Ю. Индивидуальное и семейное психологическое консультирование. М., 1999.
- Бахтин М.М. Эстетика словесного творчества. М., 1979.
- Бондаренко А.Ф. Психологическая помощь: теория и практика. - М., 2000,
- Бурменская Г. и др. Возрастно-психологический подход в консультировании детей и подростков. М., 2002.
- Бьюдженталь Джеймс. Наука быть живым. М, 1998.
- Василюк Ф.Е. Методологический анализ в психологии. М.:МГППУ; Смысл,2009.
- Василюк Ф.Е. От психологической практики к психотехнической теории // Московский Психотерапевтический Журнал 1992 №1, с.15-32.
- Выготский Л.С. Исторический смысл психологического кризиса// СС в 6-ти тт. Т. 1. с.291-436
- Глэддинг С. Психологическое консультирование. М., 2002.
- Грюнвальд Б., Макаби Г. Консультирование семьи. М. 2004. С. 346-378 (случай 1, неправильно идентифицированная проблема).

- Гусакова М.П. Психологического консультирования: теория и практика. Учебное пособие.- М.: Эксмо, 2010.
- Джордж Р.Т. Кристиани. Консультирование: теория и практика. - М., 2002.
- Диалог Карла Роджерса и Мартина Бубера // Московский психотерапевтический журнал. 1994. №4.
- Елизаров А. Основы индивидуального и семейного психологического консультирования. - М., 2003.
- Кочюнас Р. Основы психологического консультирования. - М., 1999.
- Мэй Р. Искусство психологического консультирования. - М., 2001.
- Нельсон Джоунс Р. Теория и практика консультирования. - М., 2002.
- Психологическая практика: проблемы и перспективы. Мн., 2002.
- Роджерс К. Консультирование и психотерапия. М., 2000.
- Самоукина Н. Практический психолог в школе, М., 2003 .
- Тукаев Р.Д. Психотерапия: структуры и механизмы. - М., 2003.
- Флоренская Т.А. Диалог в практической психологии. М., 1991.
- Шостром Э. Терапевтическая психология. Основы консультирования и психотерапии. М., 2002.
- Ялом И. Экзистенциальная психотерапия. М., 2004.

Допоміжна

- Адлер А. Очерки по индивидуальной психологии. М., 2002.
- Алешина Ю.Е. Специфика психологического консультирования // Вестник психосоциальной и коррекционно-реабилитационной работы. 1994 №1.
- Атватер И. Я вас слушаю: Советы руководителю, как правильно слушать собеседника. М., 1984.
- Бахтин М. Человек в мире слова, 1995.
- Бек А. Когнитивная терапия депрессии. СПб., 2003.
- Бондаренко А. Русская психология: кризис идентичности // Московский психотерапевтический журнал. 1997. №4.
- Василюк Ф. Уровни построения переживания и методы психологической помощи // Вопросы психологии. 1988, №5.
- Грановская Р., Никольская М. Защита личности. М., 1999.
- Гришина Н. помогающие отношения: профессиональные и экзистенциальные проблемы // Психологические проблемы самореализации личности. Сб. п/р А. Крылова. СПб., 1998. С. 143-156.
- Зинченко В, Моргунов Е. Человек развивающийся. Очерки российской психологии. М., 1994. С. 63-78.
- Калинаускас И. Жить надо! СПб. 1994. С.45-55.
- Капустин С. Границы возможностей психологического консультирования // Вопросы психологии, 1993, №5, с.50-56.
- Копьев А.Ф. Психологическое консультирование: опыт диалогической интерпретации // Вопросы психологии, 1990, №3, с. 17-25.
- Копьев А.Ф. Диалогический подход в консультировании и вопросы психологической клиники // МПЖ, 1992, №1, с.33-48.
- Коттлер Дж. Совершенный психотерапевт: Работа с трудными клиентами. СПб., 2002. С. 166-174, 222-228.
- Кулибали С., Заика Е. Психотерапия в народной медицине Республики Мали// МПЖ, 1993 № 2 с.159-180.
- Леви-Стросс К.. Структурная антропология. М., 1983.
- Назлоян Г. Концептуальная психотерапия: портретный метод. М., 2002. С. 34-47, 64-84, 124-156.

- Навайтис Г. Семья в психологической консультации. М. 1999. С. 102-114, 125-135.
- Пузырей А.А. Манипулирование и майевтика: две парадигмы психотехники//Психологический журнал.1998, №3. С.149-165.
- Файн С., Глассер П. Первичная консультация: Установление контакта и завоевание доверия, 2003, с.32-109, 129-143.
- Хараш А. Восприятие человека как воздействие на его поведение// Психология межличностного познания. П/р Бодалева А. ,1981. С.
- Хоружий С. К феноменологии аскезы // Московский психотерапевтический журнал. 1997. №4.
- Шерток Л., Соссюр Р. Рождение психоаналитика, 1991.
- Эллис А. Гуманистическая психотерапия: Рационально-эмоциональный подход. М., 2002.
- Этический кодекс психолога. Психолог. – 2004. - № 43 (139). – с. 1-4.
- Цимбалюк І. М. Психологічне консультування та корекція К.: ВД Професіонал2007
- Яценко Т. С. Основи глибинної психокорекції: феноменологія, теорія і практика К.: Вища шк. 2006
- Абрамова Г. С. Психологическое консультирование М.: Академия2000
- Осадько О. Ю. Технології психологічного консультування К.: Ред. загальнопед. газ2005
- Пахалян В. Э. Психологическое консультирование: учеб. Пособие С. Пб.: Лидер2006.

15. Інформаційні ресурси

1. Научная электронная библиотека <http://elibrary.ru/defaultx.asp>
2. Наукова періодика України <http://www.nbuv.gov.ua/portal/>
3. Экзистенциальная и гуманистическая психология (информационный сайт) <http://hpsy.ru/>
4. Библиотека Института психотерапии и клинической психологии <http://www.psyinst.ru/library.php>
5. Полнотекстовая база данных изданий по психологии и педагогике http://psyjournals.ru/journal_catalog/index.shtml
6. Психологи: журнал Высшей школы экономики <http://psy-journal.hse.ru/full/>
7. Московский психологический журнал <http://magazine.mospsy.ru/>
8. Онлайн библиотека по психологии и саморазвитию. http://www.koob.ru/practic_psychology/
9. Электронные психологические словари по психологии. (<http://azps.ru/handbook/>; <http://psi.webzone.ru/>)